

JOAN ALCOVER

POESIES

EDICIÓ COMPLETA

Edició crítica d'Ignasi Moreta

JOAN ALCOVER

Poesies

Edició completa

EDICIÓ CRÍTICA D'IGNASI MORETA

Edicions 62

Barcelona

Primera edició: novembre del 2025

© dels textos preliminars, l'edició, l'aparat crític
i els comentaris: Ignasi Moreta, 2025

Disseny de la coberta: Jordi Romero

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.
Av. Diagonal, 662-664 – 08034 Barcelona
www.edicions62.cat
info@grup62.com

Amb la col·laboració del Departament de Cultura
i de la Institució de les Lletres Catalanes

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

L **C** **Institució
de les Lletres
Catalanes**

Compost a Moelmo, s.c.p.

Dipòsit legal: B. 19.178-2025

ISBN: 978-84-297-8294-3

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.

*La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals
perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.*

En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement.

*A Grup62 agraïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa
dels autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.*

*Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si heu de fotocopiar
o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través
del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.*

*Queden expressament prohibits l'ús o la reproducció d'aquest llibre
o de qualsevol de les seves parts amb el propòsit d'entrenar o alimentar
sistemes o tecnologies d'intel·ligència artificial..*

TAULA

Presentació	9
Editar i llegir Alcover: de la lliçó a la lectura	22
Criteris d'edició	37

POESIES

LLIBRE PRIMER: Cap al tard	57
<i>Al lector</i>	59
Cançons de la Serra	61
Elegies	97
Endreces	113
Juvenils	137
LLIBRE SEGON: Poemes bíblics	151
Proverbis	193
Fantasia	205
LLIBRE TERCER: Vària	209
Notes	243

COMENTARIS I APARAT CRÍTIC

Llibre primer: Cap al tard	251
Llibre segon: Poemes bíblics	360
Llibre tercer: Vària	392
Notes	415

Bibliografia

Edicions de l'obra d'Alcover	417
Bibliografia sobre Alcover	418
Altra bibliografia citada	421

Índexs

Índex de títols	433
Índex de primers versos	435
Índex general	439

LA BALANGUERA

*La balanguera fila, fila,
la balanguera filarà.*

Cançó popular

La balanguera misteriosa,
com una aranya d'art sutil,
buida que buida sa filosa,
de nostra vida treu el fil.
5 Com una parca bé cavila,
teixint la tela per demà.
*La balanguera fila, fila,
la balanguera filarà.*

Girant l'ullada cap enrere,
10 guaita les ombres de l'avior,
i de la nova primavera
sap on s'amaga la llavor.
Sap que la soca més s'enfila
com més endins pot arrelar.
15 *La balanguera fila, fila,
la balanguera filarà.*

Quan la parella ve de noces,
ja veu i compta sos minyons;
veu com davallen a les fosses
20 els que ara viuen d'il·lusions,
els que a la plaça de la vila
surten a riure i a cantar:
*La balanguera fila, fila,
la balanguera filarà.*

25 Bellugant l'aspi, el fil cabdella,
 i de la pàtria la visió
 fa bategar son cor de vella
 sota la sarja del gipó.
 Dins la profunda nit tranquil·la,
30 destria l'auba qui vendrà.

La balanguera fila, fila,
 la balanguera filarà.

 De tradicions i d'esperances
 tix la senyera pel jovent,
35 com qui fa un vel de nuviàncies
 amb cabelleres d'or i argent
 de l'infantesa qui s'enfila,
 de la vellura qui se'n va.

La balanguera fila, fila,
40 *la balanguera filarà.*

LA SERRA

*Copeo, copeo, copeo traidor:
roseta encarnada,
si t'he agraviada
jo et deman perdó...*

- ¿Qui me duu l'estrofa, plena de perfums,
abella brunzenta de la soledat?...
Quan de ma finestra, a encesa de llums,
estenc la mirada per damunt ciutat,
5 i l'ànima mia s'enfonsa, llunyana,
dins la serra immensa
que l'illa travessa, que l'illa defensa
de la tramuntana,
llavors de la serra surt una cançó,
10 surt una harmonia que es torna visió:
—Jo venc a parlar-te d'una vida d'or,
de la vida lliure que enyora ton cor;
som la camperola que presents te duu,
jo venc de la serra, mes no som per tu.—
- 15 Oh flor de muntanya, fina morenor,
oh la pageseta que és una pintura
i té la cintura
com un gerricó!
L'aviram la volta amb gran voleteig
20 quan de matinada crida son estol;
amb capell de pauma se guarda del sol
quan rega els bellveures vora el safareig.
Per servir als pobres fumants escudelles,
confitar codonyes, adobar gonelles

25 o guarir les nafres, no hi ha millors dits;
 canta codolades
 i sap contarelles
 d'alicorns i fades
 i poals florits.

30 Al fons de la cambra porta a la padrina
 el vas ple d'escuma de la llet que muny;
 encara és fadrina,
 mes serà madona d'un terme de lluny.
 La nit del dissabte se posa a escoltar
 i el cor d'alegria li bat en secret
 quan dins la salvatge negror de l'estret
 on la coma acaba, sent un eguinar
 que ella coneix bé.

 És l'euga ensellada del pubill qui ve.
 Arriba a la clastra, bota de la sella;
 escomet els amos, escomet la filla,
 s'asseu devora ella;
 i encara no brilla
 l'estel del matí,

45 reprèn la tornada pel mateix camí.

 I llavors la fosca de la nit, que minva,
 i tots els paratges, ecos i llumets,
 els torrents qui bramen al peu de la timba,
 el matí que esclata en mil saluets,
 els galls que desperta, les penyes que daura,
 els bous que pasturen, el parell que llaura,
 les viles disperses en la vall sublim,
 el boc que corona la roca del cim,
 el gorg que no es mou
 dins la penya brava,
 com gota de rou

55

- dins una flor blava,
 les dones que renten i la que entrecava
 olivars, pollancres, vinyes, sementers,
 60 molins i masies i castells roquers,
 pel jove qui passa, plena de dolçor
 de la festejada l'ànima xalesta,
 tot és una festa
 que canta d'amor.
- 65 Oh esquerpa cadena de puigs gegantins!,
 oh, la visió pura que ve d'allà endins,
 flor de rustiquesa
 que em duu l'enyorança de la juvenesa!
 Si per amoixar-li la cua penjanta
 70 m'inclín a la jove, ella se decanta...
Copeo, copeo, copeo traïdor,
roseta encarnada,
si t'he agraviada
jo et deman perdó.
- 75 Ella se decanta i desapareix;
 i mentres s'allunya i se converteix
 en llum solitari lo que era visió,
 en llum solitari dins la majestat
 de la serralada,
 80 tota silenciosa i tota nimbada
 de serenitat...
 encara ressona
 la veu argentina
 d'aquella fadrina
 85 que serà madona:
 —Jo som la pagesa que presents te duu;
 jo venc de la serra, mes no som per tu.—

Oh esquerpa cadena de puigs gegantins!
 Ginebrons balsàmics, estepes i pins;
 90 sitges que negregen sota l'auzinar;
 soleiada ardenta que besa el pinar;
 ombra esmaragdina del fullatge espès;
 cànctics de revetla que arriben al mar,
 de l'església oberta com un ull encès;
 95 mules trotadores
 que cascavellegen
 per la carretera
 del coll en avall;
 falles que flamegen
 100 seguint la primera
 de les balladores
 en la nit del ball;
 soledat feresta
 on sembla que udola
 105 d'obscur fratricidi la gòtica gesta;
 trilleig de campanes que el vilatge endola;
 endolats que resen i de dos en dos
 cap al cementiri segueixen la caixa;
 garrovers que freguen amb la branca baixa
 110 les veles de carros que van an el cos;
 tonada del batre, cadència moresca;
 mèl·leres que boten per dins la verdesca;
 famílies que volten la font de salut
 i fruites que es fonen dins la boca fresca
 115 plena de rialles de la joventut;
 musa cançonera, vella rondallaire;
 sanitosa flaire
 de la pagesia;
 llumeneret blau
 120 que l'ànima atrau

de la minyonia...
sou l'exquisesa, sou l'encantament
on l'ànima hi sent
de la pàtria mia.